

26. Dusza ludzka jest nieśmiertelna

1. CELE LEKCJI – WYMAGANIA OGÓLNE

- Prezentacja katolickiej nauki o człowieku jako o jedności duchowo-fizycznej;
- Analiza nauczania Kościoła o duszy i zmartwychwstaniu.

2. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

Uczeń:

- Na podstawie analizowanych tekstów z KKK przedstawia naukę Kościoła o człowieku jako o jedności duszy i ciała;
- Definiuje pojęcie „nieśmiertelności duszy”;
- Po lekcji wymienia rzeczy ostateczne człowieka;
- Uzasadnia na podstawie tekstów biblijnych prawdę o zmartwychwstaniu;
- Na podstawie KKK wyjaśnia sposób zmartwychwstania;
- Po lekcji argumentuje potrzebę modlitwy za zmarłych.

3. POJĘCIA, POSTACI

- Dusza;
- Nieśmiertelność;
- Zmartwychwstanie;
- Sąd;
- Śmierć;
- Zbawienie;
- Potępienie.

4. WARTOŚCI

- Dążenie do zbawienia jako celu życia człowieka;
- Wiara w nieśmiertelną naturę duszy ludzkiej.

5. SCHEMAT LEKCJI

- Wzajemne oddziaływanie ciała i duszy;
- Rzeczy ostateczne człowieka;
- Prawda o zmartwychwstaniu.

6. PROPOZYCJA REALIZACJI

Wprowadzenie:

Metoda – słoneczko. Nauczyciel rozdaje karteczki, na których uczniowie zapisują oddzielne skojarzenia z hasłem: „DUSZA”.

Nauczyciel z pomocą uczniów nakleja karteczki wokół hasła na tablicy / arkuszu, grupując podobne skojarzenia w pojedyncze „promienie” *słoneczka*.

Nauczyciel podsumowuje pracę, zwracając uwagę na cechy wymienione przez uczniów. Ważne, żeby podkreślić nieśmiertelność duszy.

Rozwinięcie tematu:

Metoda – drama. Jako wprowadzenie do tematu mogą posłużyć króciutkie scenki pantomimiczne pokazujące zachowanie człowieka w poszczególnych sytuacjach odegrane przez ochotników:

scenka 1: depresja, załamanie

scenka 2: zawód miłosny

scenka 3: choroba

scenka 4: ból zęba.

Metoda – dyskusja. Nauczyciel zadaje pytania wprowadzające:

- W jaki sposób ciało wpływa na duszę?
- W jaki sposób dusza wpływa na ciało?

Następnie uczniowie poszukują na drodze dyskusji odpowiedzi na powyższe pytania.

Nauczyciel podsumowuje dyskusję i podkreśla prawdę o człowieku jako o istocie będącej jednością cielesno-duchową.

Metoda – wykład. Nauczyciel prezentuje naukę Kościoła katolickiego na podstawie KKK (362–368).

Metoda – pogadanka. Nauczyciel wprowadza w tematykę eschatologiczną, pytając uczniów:

- Co się dzieje z człowiekiem po śmierci?
- Co się dzieje z ciałem?
- Co się dzieje z duszą?
- Jakie możliwe scenariusze pokazuje nam wiara? (Przypomnienie nauki o rzeczach ostatecznych).
- Jak będzie wyglądała sytuacja człowieka po śmierci?

Przy szukaniu odpowiedzi na te pytania nauczyciel wykorzystuje analizę tekstów biblijnych z podręcznika.

Warto przypomnieć także znane z gimnazjum podejście do duszy ludzkiej prezentowane przez rozmaite religie, z uwzględnieniem reinkarnacji.

Nauczyciel prezentuje następnie wyniki badań socjologicznych Polaków dotyczące wiary w rzeczy ostateczne.

Metoda – praca z tekstem. Nauczyciel wprowadza w metodę: jeśli człowiek jest istotą cielesno-duchową, a dusza jest nieśmiertelna, to logiczną tego konsekwencją jest prawda o zmartwychwstaniu.

- Jak będzie wyglądało zmartwychwstanie?
- Kiedy się odbędzie?
- W jaki sposób?
- Kto zmartwychwstanie?
- Dlaczego mamy się modlić za zmarłych?

Uczniowie w parach odpowiadają na te pytania, posługując się tekstami z KKK (załącznik 1) oraz 2 Mch 12, 40-45.

Wnioski zapisywane są na tablicy.

Nauczyciel podsumowuje lekcję, przypominając o potrzebie modlitwy za zmarłych, która jest nie tylko wyrazem pamięci, ale i odpowiedzialności za przyszłe losy naszych bliskich (po sądzie i zmartwychwstaniu).

Zakończenie:

Tekst „Zapamiętaj” z podręcznika.

Notatka:

Formułowana na bieżąco lub tekst „Zapamiętaj”.

Korelacja z edukacją szkolną:

- Język polski – motywy związane z rzeczywistością duchową w literaturze;
- Biologia – cielesność a psychika człowieka.

7. INNE MOŻLIWOŚCI REALIZACJI

Lekcję można rozpocząć od uzmysłowienia uczniom trudnej prawdy o przemijalności ludzkiego życia. Można zaproponować narysowanie i napisanie fikcyjnego nekrologu, z uwzględnieniem osiągnięć życiowych.

Warto zaproponować na koniec lekcji modlitwę za zmarłych.

8. ALTERNATYWNE TEKSTY DO WYKORZYSTANIA NA LEKCJI

Jak wykazują badania Centrum Badania Opinii Społecznej współcześni Polacy wierzą w rzeczy ostateczne: 69% wierzy w życie pozagrobowe, w nieśmiertelność duszy i sąd ostateczny 73%, a w zmartwychwstanie 66%.

<http://www.charaktery.eu>

Powyższy sondaż pokazuje zaskakujące poglądy rodaków. Więcej osób wierzy w nieśmiertelność duszy niż zmartwychwstanie Chrystusa i nie widzi między nimi bezpośredniej zależności.

Jezus powiedział o sobie: „Ja jestem zmartwychwstaniem i życiem, kto we mnie wierzy, choćby i umarł, żyć będzie” (J 11,25). Chrystus zmartwychwstał. Przez swoją śmierć, zwyciężył śmierć. Dał życie zmarłym. Ewangelisci opisują zmartwychwstałego Pana. Przekazuje nam to św. Łukasz:

MÓW PANIE

I kiedy jeszcze to mówili, oto stanął pośrodku nich Jezus i powiedział: Pokój wam! A oni przerazili się i byli przekonani, że widzą ducha. Powiedział im tedy: Czemuż jesteście tak przerażeni i różne domysły cisną się wam do serca? Popatrzcie na moje ręce i nogi! To Ja jestem! Dotykajcie i przyglądajcie się! Przecież duch nie ma ciała ani kości, a Ja je mam. To powiedziawszy, pokazał im ręce i nogi. Gdy zaś oni nadal nie dowierzali i dziwili się pełni radości, powiedział im: Czy macie tu coś do jedzenia? Podali Mu tedy kawałek pieczonej ryby, a On, wzięwszy jadł na ich oczach.

Łk 24, 36–43

Pismo Święte opisując stan zbawienia zaznacza, że: „ani oko nie widziało, ani ucho nie słyszało, ani serce człowieka nie zdołało pojąć, jak wielkie rzeczy przygotował Bóg tym, którzy Go miłują” (1 Kor 2, 9).

Jezus jednak pokazuje także drugą stronę, życia w wieczności. Opisując stan potępienia, opowiedział swym uczniom przypowieść, która ostrzega człowieka przed odrzuceniem wiary w Boga. Królestwo Boże opiera się na Słowie Bożym, a droga do zbawienia jest naśladowaniem Jezusa. Po śmierci nie można stać się wierzącym i czynić dobrych uczynków. Czas zasługi na zbawienie kończy się w chwili śmierci.

MÓW PANIE

Był kiedyś pewien bogaty człowiek. Ubierał się w purpurę i bisior i ucztował hucznie każdego dnia. A przed bramą jego [domu] leżał biedak, imieniem Łazarz, cały pokryty wrzodami. Jakże chętnie posiliłby się on choćby okruchami ze stołu bogacza! Lecz tylko psy przychodziły i lizały jego rany. I oto umarł żebrak. Wtedy pojawili się aniołowie i zanieśli go na łono Abrahama. Potem umarł także bogacz i został pochowany. A znajdując się w Otchłani i cierpiąc bardzo, podniósł oczy, zobaczył w oddali Abrahama i Łazarza na jego łonie. I zawołał: Ojczy Abrahamie, zlituj się nade mną i przyslij Łazarza, żeby choć umoczył koniec swojego palca w wodzie i zwilżył mi język, bo strasznie cierpię w tym ogniu. Abraham zaś powiedział: Synu, przypomnij sobie, jakie to wielkie dobra otrzymałeś za życia swego, podczas gdy Łazarz doznawał równie wielkiej nędzy. Teraz jest na odwrót: on doznaje pociechy, a ty cierpisz męki. Istnieje przy tym ogromna przepaść między nami i wami, tak że ci, którzy chcieliby stąd przejść do was nie mogą, ani stamtąd nikt nie może tu przybyć. Wtedy tamten powiedział: Proszę cię tedy, ojczy, pošlij go do domu mojego ojca, gdzie mam pięciu braci. Niech ich przestrzeże, żeby i oni nie dostali się przypadkiem na to miejsce męki. Lecz Abraham odrzekł: Mają przecież Mojżesza i Proroków! Niech ich słuchają. A on na to: Nie, ojczy Abrahamie! Gdyby ktoś z umarłych poszedł do nich, to by pokutowali. Lecz on rzekł: Jeżeli nie słuchają Mojżesza i Proroków, to nawet przez kogoś powstałego z martwych nie dadzą się przekonać.

Łk 16, 19–31

ZASTANÓW SIĘ

- Czy modlisz się za zmarłych?
- Dlaczego zmarłym potrzebna jest modlitwa?
- Za kogo powinniśmy się modlić?

W jaki sposób? Chrystus zmartwychwstał w swoim własnym ciele: „Popatrzcie na moje ręce i nogi: to Ja jestem” (Łk 24, 39); nie powrócił On jednak do życia ziemskiego. Tak samo w Nim „wszyscy zmartwychwstaną we własnych ciałach, które mają teraz”, ale to ciało będzie przekształcone w „chwalebne ciało” (Flp 3, 21), w „ciało duchowe” (1 Kor 15, 44):

Lecz powie ktoś: A jak zmartwychwstają umarli? W jakim ukazują się ciele? O, niemądry! Przecież to, co siejesz, nie ożyje, jeżeli wcześniej nie obumrze. To, co zasiewasz, nie jest od razu ciałem, którym ma się stać potem, lecz zwykłym ziarnem... Zasiewa się zniszczalne – powstaje zaś niezniszczalne... Trzeba, ażeby to, co zniszczalne, przyodziło się w niezniszczalność, a to, co śmiertelne, przyodziło się w nieśmiertelność (1 Kor 15, 35-37.42.53).

KKK 999

To „w jaki sposób” przekracza naszą wyobraźnię i nasze rozumienie; jest dostępne tylko w wierze. Udział w Eucharystii daje nam już zadatek przemienienia naszego ciała przez Chrystusa:

Podobnie jak ziemski chleb dzięki wezwaniu Boga nie jest już zwykłym chlebem, ale Eucharystią, a składa się z dwóch elementów, ziemskiego i niebieskiego, tak również my, przyjmując Eucharystię, wyzbywamy się zniszczalności, ponieważ mamy nadzieję zmartwychwstania.

KKK 1000

Kiedy? W sposób definitywny „w dniu ostatecznym” (J 6, 39-40.44.54; 11, 24); „na końcu świata”. Istotnie, zmartwychwstanie zmarłych jest wewnętrznie związane z powtórным Przyjściem (Paruzją) Chrystusa:

KKK 1001

Pod chitonem jednak u każdego ze zmarłych znaleźli przedmioty poświęcone bóstwom, zabrane z Jamni, chociaż Prawo tego Żydom zakazuje. Dla wszystkich więc stało się jasne, że to oni i z tej właśnie przyczyny zginęli. Wszyscy zaś wychwalali Pana, sprawiedliwego Sędziego, który rzeczy ukryte czyni jawnymi, a potem oddali się modlitwie i błagali, by popełniony grzech został całkowicie wymazany. Mężny Juda upomniał lud, aby strzegli samych siebie i byli bez grzechu mając przed oczyma to, co się stało na skutek grzechu tych, którzy zginęli. Uczyniwszy zaś składkę pomiędzy ludźmi, posłał do Jerozolimy około dwu tysięcy srebrnych drachm, aby złożono ofiarę za grzech. Bardzo pięknie i szlachetnie uczynił, myślał bowiem o zmartwychwstaniu. Gdyby bowiem nie był przekonany, że ci zabici zmartwychwstaną, to modlitwa za zmarłych byłaby czymś zbędnym i niedorzecznym, lecz jeśli uważał, że dla tych, którzy pobożnie zasnęli, jest przygotowana najwspanialsza nagroda – była to myśl święta i pobożna. Dlatego właśnie sprawił, że złożono ofiarę przebłagalną za zabitych, aby zostali uwolnieni od grzechu.

2 Mch 12, 40-45